

Izvorni znanstveni članak

UDK: 811.214.21'373.7

811.163.42'373.7

DOI: 10.22210/strjez/49-1/5

Primljen: 7. 1. 2020.

Prihvaćen: 24. 3. 2020.

HINDSKI FRAZEMI SA SASTAVNICOM ROŦI/KRUH I NJIHOVI PRIJEVODNI EKVIVALENTI U HRVATSKOME JEZIKU

Višnja Grabovac*

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Svrha je rada predstaviti hindske frazeme sa sastavnicom iz semantičkoga polja hrane, točnije sa sastavnicom *rofi* (hrv. kruh) te ponuditi njihove prijevodne ekvivalente u hrvatskome jeziku ilustrirajući ih pritom primjerima njihove uporabe. Prema tipologiji frazeološke ekvivalencije u radu izneseni hidski frazemi bit će podijeljeni u četiri skupine: frazemi potpune, djelomične, samo semantičke i nulte ekvivalencije. U radu će se navesti dvadeset i dva hidska frazema od kojih je sedamnaest izlučeno iz hidskoga frazeološkog rječnika, dok je preostalih pet pronađeno mrežnim pretraživanjem i dodatno potvrđeno usmenom komunikacijom s izvornim govornikom hidskoga jezika. U radu će se također pokazati da relativno mali broj frazema nulte ekvivalencije proizlazi iz činjenice da je uloga *rofi* u indijskoj kulturi usporediva s ulogom kruha u hrvatskoj, odnosno da su hidski i hrvatski frazemi motivirani usporedivom frazemskom pozadinskom slikom. Pojedininim će se primjerima uporabe hidskih frazema pokušati ukazati i na poteškoće koje se mogu javiti pri njihovom prevođenju.

Ključne riječi: *hidski jezik, hrvatski jezik, frazem, frazeološka ekvivalencija, rofi, kruh.*

1. UVOD

Prevođenje je frazema vrlo često iznimno zahtjevno čak i kada je riječ o frazemu na jeziku koji je ciljnomu jeziku blizak i strukturom i kulturološkom pozadinom. Izazovi su za prevoditelja, naravno, još i veći ako je izvorni jezik strukturno različit te uz to odražava kulturu bitno različitu od kulture ciljnoga jezika. Unatoč tomu što ne postoje univerzalne metode ili strategije za prevođenje frazema, cilj bi prevoditelja trebao biti, kako ističe Forko (2009: 95), prevesti frazem frazemom.¹ U idealnome će slučaju frazeološki ekvivalent u ciljnome jeziku odgovarati frazemu u izvornome jeziku i na planu sadržaja i na planu izraza, međutim valja istaknuti da je „frazeologiju jednoga jezika,

* vgrabova@ffzg.hr

¹ Isto tvrdi i Vidović Bolt kada piše: „Zadaća je svakoga prevoditelja adekvatno zamijeniti frazem polaznoga jezika frazemom u ciljnom jeziku, dakle, pronaći ekvivalentni frazem, a ako takav ne postoji, prevoditelj se treba odlučiti za neki drugi adekvatni translatoški postupak“ (Vidović Bolt, 2019: 345).

osobito njezin nacionalni dio, vrlo teško, ponekad i nemoguće, uspješno prevoditi na druge jezike“ (Menac, Fink-Arsovski i Venturin, 2003: 7).²

U ovome će se radu predstaviti frazemi u hindskome jeziku³ koji sadrže sastavnicu iz semantičkoga polja hrane, točnije sastavnicu *roṭī* (hrv. kruh), te će se ponuditi njihovi prijevodni ekvivalenti u hrvatskome jeziku. Prema tipologiji frazeološke ekvivalencije, u radu izneseni hindski frazemi bit će podijeljeni u četiri skupine: frazemi potpune, djelomične, samo semantičke i nulte ekvivalencije, a njihova će uporaba biti ilustrirana i primjerima. U radu će se iznijeti ukupno dvadeset i dva hindska frazema sa sastavnicom *roṭī* od kojih je sedamnaest izlučeno iz hindskoga frazeološkoga rječnika, dok ih je pet pronađeno mrežnim pretraživanjem i dodatno potvrđeno usmenom komunikacijom s izvornim govornikom hindskoga jezika.

Budući da do sada u Hrvatskoj nije bilo objavljenih radova koji za svoj predmet imaju frazeme u hindskome jeziku, ovaj je rad zamišljen kao prvi korak u zbližavanju hindske i hrvatske frazeologije. Rad je, između ostaloga, pisan u nadi da će biti koristan studentima indologije Odsjeka za indologiju i dalekoistočne studije Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Naime, nastavnim su planom studija indologije obuhvaćeni kolegiji na kojima se prevode žanrovski raznovrsni hindski tekstovi na hrvatski jezik, ali i ne obratno. Razlog je tomu činjenica da je hindski jezik po broju govornika četvrti po veličini jezik na svijetu, književna mu i novinarsko-publicistička produkcija nadmašuje hrvatsku pa je težište na prevođenju hindskih tekstova na hrvatski jezik, ali ne i obratno, razumljivo.

2. OPĆENITO O FRAZEMU U HRVATSKOJ I HINDSKOJ FRAZELOGIJI

Osnovna je frazeološka jedinica u hrvatskome jeziku *frazem* iako se u postojećoj literaturi susreću i drugi nazivi koji odražavaju svojevrsnu zbrku koja je vladala u počecima razvoja frazeologije u Hrvatskoj. Među njima se mogu susresti *stalni izraz*, *stalni leksički kompleks*, *idiom*, *idiomatski izraz*, *idiomatska fraza*, *ustaljeni izraz*, *okamenjena fraza* (Kovačević, 2012: 6). U novije su se vrijeme izdvojili nazivi *frazem* i *frazeologizam* (Menac, 1994: 161), s tim da se u suvremenoj literaturi najčešće susreće naziv *frazem*. U *Hrvatskome frazeološkom rječniku* frazemi su definirani na sljedeći način:

Frazemi su ustaljene sveze riječi koje se upotrebljavaju u gotovu obliku, a ne stvaraju se u tijeku govornog procesa, i kod kojih je barem jedna sastavnica promijenila značenje, tako da značenje frazema ne odgovara zbroju značenja njegovih sastavnica. (Menac, Fink-Arsovski i Venturin, 2003: 6)

² O poteškoćama i postupcima za prevođenje frazema u Vidović Bolt (2019: 350–356), Forko (2009), Pavlović (2015: 88–94), Baker (1992: 63–78).

³ Hindski jezik pripada indoarijskome izdanku indoiranske grane indoeuropske jezične porodice kojoj pripada i hrvatski jezik kao izdanak baltoslavenske grane. Službeni je jezik Republike Indije od 1950. godine. Piše se pismom devanāgarī.

Drugim riječima, značenje frazema u hrvatskome, ali i u drugim jezicima, ne proizlazi iz značenja njegovih pojedinih sastavnica već u procesu desemantizacije dolazi do promjene značenja cjeline. Veze riječi u frazemu nisu slobodne, odnosno unaprijed su i čvrsto zadane, a zbog čvrste strukture frazema „njihovi se dijelovi obično i ne osjećaju kao riječi sa samostalnim značenjem“ (Menac, 1970: 1).

Desemantizacija može biti potpuna (sve su sastavnice u frazemu semantički preoblikovane) i djelomična (samo je dio sastavnica izgubio svoje primarno leksičko značenje) (Fink-Arsovski, 2002: 7). Značenje se frazema određuje i prema semantičkome talogu ili frazemačkoj pozadinskoj slici koju je Fink-Arsovski (1994 u Turk i Opašić, 2008: 19, bilj. 1) definirala kao unutarnju sliku koja motivira frazem.

Matešić (1982: vi) navodi četiri obilježja frazema: reproduciranje, formalno ustrojstvo, idiomatičnost i uklapanje u kontekst, dok Menac (1994: 161, bilj. 1) nadodaje kako se među radovima frazeologa mogu naći i druge određujuće osobine frazema kao što su metaforičnost, neprobojnost, emocionalnost, nacionalni karakter, neprevodivost i dr. Napominje, međutim, kako ih je teško smatrati obveznim.

Frazemi se mogu proučavati iz različitih perspektiva, međutim temeljni su pristupi proučavanju frazema strukturalna, sintaktička i semantička analiza:

Semantička se analiza bavi frazeološkim značenjem, načinom njegova formiranja, motiviranošću, porijeklom frazema itd., sintaktička se odnosi na uključivanje frazema u rečenično ustrojstvo, na određivanje njegove funkcije, dok se strukturalna bavi čisto formalnom stranom: opsegom frazema, leksičkim sastavom i određivanjem sintaktički glavne (noseće) komponente. (Fink-Arsovski, 2002: 8)

Po opsegu se frazemi najčešće dijele na tri tipa: fonetska riječ (sastoji se od jedne samostalne i jedne (ili više) nesamostalnih riječi, pri čemu taj tip čini jednu naglasnu cjelinu), skup riječi (sastoji se od najmanje dviju samostalnih riječi s najmanje dvjema naglasnim cjelinama, a dalje se dijeli na zavisni i nezavisni skup riječi), i frazemi sa strukturom rečenice (Fink-Arsovski, 2002: 8).

U hindskoj se gramatičkoj tradiciji ustalio naziv *muhāvarā*. Riječ *muhāvarā* arapskoga je podrijetla, a značenje joj je 'an idiom, a current expression, usage, practise, habit' (McGregor, 1997: 828). Unatoč velikom broju rječnika u kojima se iznose hindski frazemi, frazeologiji hindskog jezika u Indiji (ali i šire) nije se pristupalo metodološki jasno. Iako se u većini indijskih udžbenika za učenje hindskog jezika iznose frazemi s njihovim značenjem, oni ipak nisu izneseni sustavno niti im se pristupa iz jasno određene perspektive. Tiwari (1991: 6–7) u uvodu svojega rječnika hindskih frazema ne donosi sasvim jasnu definiciju frazema, ali navodi neka njihova obilježja: značenje im je ustaljeno, imaju preneseno značenje, sastavnice se frazema

najčešće ne mogu zamijeniti sinonimima ili drugim riječima, uklapaju se u rečenice kao njihov sastavni dio, njihovo je prevođenje često vrlo zahtjevno. Pišući o motiviranosti frazema navodi kako mogu biti motivirani slikovitim usporedbama, tjelesnim funkcijama, prirodnim pojavama, povijesnim događajima i sadržajem književnih djela (Tiwari, 1991: 6). Autor ističe nadalje da se mogu proučavati iz različitih perspektiva te kao primjere polazišnih točaka navodi podrijetlo (jesu li, primjerice, preuzeti iz sanskrta, arapskoga, engleskoga ili nekoga drugog jezika), uporabu (upotrebljavaju li ih žene, sportaši, vojnici, odvjetnici itd.) i sadržaj (odnose li se na društvo, zdravlje, rat itd.) (Tiwari, 1991: 7). Ostatak svoga uvoda posvećuje navođenju primjera takvih izraza u indijskim književnim djelima iz različitih razdoblja, a zaključuje ga listom engleskih frazema koji su ušli u hindski jezik ili koji svoj ekvivalent imaju u hindskome jeziku. R. J. Sarhindī (1940), autor drugoga konzultiranoga rječnika, donosi još manje informacija. Nažalost, zaključke pojedinih indijskih autora do kojih sam uspjela doći mrežnim pretraživanjem ne smatram pouzdanim, pa s obzirom na to da frazemima pristupaju bez jasne metodologije i jedinstvene terminologije nisam ih navela u ovome radu.

3. ROṬĪ / KRUH

Roṭī je imenica ženskoga roda pod kojom se podrazumijeva plosnata, tanka pogačica od beskvasnoga tijesta i ispečena na tavi bez ulja ili masti. Iako izgledom, sastavom i strukturom tijesta ne nalikuje na kruh (ili pogaču) kakav se uglavnom jede u Hrvatskoj već više na palačinku, predloženi je prijevod ipak kruh budući da se riječ *roṭī*, kako će se pokazati dalje u radu, javlja u usporedivim frazemima te da je uloga *roṭī* u indijskoj kulturi usporediva s ulogom kruha u hrvatskoj kulturi. Kruh, čiji su primarni sastojci brašno i voda, od najranijih je vremena jedna od najzastupljenijih i najdostupnijih vrsta hrane te se smatra jednim od temelja čovjekove ishrane. Ne čudi stoga brojnost frazema u hrvatskome, ali i drugim jezicima s leksemom *kruh* koji Hrnjak (2007: 198) smatra „svojevrsnim prototipnim predstavnikom semantičkog polja hrane“.

U hrvatskoj je frazeologiji kruh poistovjećen sa životom i shvaćen kao uvjet za preživljavanje o čemu svjedoče i frazemi kao što su, primjerice *zaraditi/zarađivati za <svoj> kruh* ‘živjeti od svoga rada, zaraditi/zarađivati za život, biti financijski samostalan’ i *uzeti/uzimati (oteti/otimati) kruh iz usta* komu ‘oduzeti/oduzimati sredstva za život komu, lišiti/lišavati zarade (posla) koga, baciti/bacati u bijedu koga’ (Opašić, Čunović i Fumić, 2014: 94). I u Indiji se kruh smatra temeljem čovjekove ishrane, a unatoč činjenici da u Indiji postoje različite vrste pogačica čiji su temeljni sastojci brašno i voda, kao što su primjerice *čapāṭī*, *pūrī*, *nān* i *parāṭhā*, u hindskome je jeziku upravo *roṭī*, riječima A. Hrnjak (2007), predstavnica semantičkoga polja hrane. *The Oxford Hindi-English Dictionary* uz natuknice *čapāṭī*, *pūrī*, *nān* i *parāṭhā* navodi

samo njihovo značenje (u pravilu ‘round cake of unleavened flour’), dok uz natuknicu *roṭī*, navodi i preneseno značenje ‘livelihood’ (McGregor, 1997, str. 872). Također, rječnici hindskih frazema kojima sam se služila ne donose frazeme sa sastavnicom *pūrī*, *nān* i *parāṭhā*, te bilježe samo jedan frazem sa sastavnicom *čapātī*, a kojim se opisuje ravan trbuh. Značenje je sintagme *rozī roṭī* ‘svagdašnja roṭī’ (hrv. svagdašnji kruh, odnosno život, preživljavanje) što potvrđuje i sljedeći primjer:

*Āg itnī tez thī ki pal bhar me hī gharelu sāmān sahit nakadī dalkar khāk ho gayā. Pīrit parivār ke sāmne rozī roṭī ka sañkaṭ kharā ho gayā hai.*⁴

Vatra je bila toliko snažna da su kuća, kao i novac, za tren izgorjeli i pretvorili se u pepeo. Ugrožen je svagdašnji kruh oštećene obitelji.

Frazemi koji sadrže leksem *roṭī*, kako će se pokazati u radu, također svjedoče da je *roṭī* shvaćena kao uvjet za život ili preživljavanje. Da je kruh ispravan prijevod potkrjepljuju i hindski prijevodi novozavjetnih tekstova u kojima se spominje kruh. Tako je, primjerice, ulomak iz Evandjelja po Mateju „Čovjek ne živi samo o kruhu, nego o svakoj riječi, što dolazi iz usta Božjih“ (Mt 4:4), preveden na hindski jezik na sljedeći način:

*Manuṣyā keval rozī hī se nahī parantu har ek vačan se do parameśvar ke mukh se nikaltā hai jivit rahegā.*⁵

Hindski prijevod molitve Očenaš također sadrži imenicu *roṭī*: *hamārī dinbhar kī rozī āḍ hamē dē* (kruh naš svagdašnji daj nam danas).⁶ Nadalje, prijevod engl. *bread* na hindski jezik je *ḍabal roṭī*, dupla/ dvostruka *roṭī* (Verma i Sahai, 2003: 92). Motivacija takvoga prijevoda nije sasvim jasna iako postoji mogućnost da se pod *ḍabal* (engl. *double*) misli na *roṭī* s kvascem koji diže tijesto i čini ga „dvostruko debljim“.

4. KORPUS I METODA ANALIZE

U radu se predstavljaju ukupno dvadeset i dva hindska frazema kojima je barem jedna sastavnica *roṭī*. Za svaki se hindski frazem, koliko je to bilo moguće, daje njegov doslovan prijevod, a mrežnim se pretraživanjem nastojalo naći i primjer uporabe svakog frazema.

Sedamnaest je hindskih frazema sakupljeno iz hindskoga frazeološkoga rječnika *Hindī Muhāvarā Koś* (1991) autora Bholānātha Tivāria, a ti su frazemi uvršteni i u drugi konzultirani rječnik *Hindī Muhāvarā Koś* (1940) autora R. J. Sarhindia. Riječ je o sljedećim frazemima:

- *Roṭī kamāna*

⁴ <https://www.naidunia.com/chhattisgarh/janjgir-champa-aagjani-se-ghar-ka-saman-khakh-2944208> (prosinac 2019.).

⁵ <https://www.christiansinindia.in/who-we-are/> (prosinac 2019.).

⁶ http://www.marysrosaries.com/Hindi_prayers.html (prosinac 2019.).

- Roṭī ʿalāna
- Roṭiyā lagānā
- Roṭiyā lagnā
- Roṭiyā tornā
- Muft kī roṭiyā tornā
- Roṭī pānī ke cakkar mẽ honā
- Roṭiyō ke lāle paṛnā
- Roṭī ko tarasnā
- Dānt kāṭī roṭī khānā
- Roṭī par roṭī rakhkar khānā
- Roṭī kī khāk jhārnā
- Dāl roṭī se khuś
- Roṭī pānī mẽ lagnā
- Dānt kāṭī roṭī honā
- Roṭī beṭī honā
- Dāl roṭī ʿalna

Među njima postoje frazemi za koje mrežnim pretraživanjem nije pronađen primjer uporabe što sugerira njihovu zastarjelost u svakodnevnome govoru. Ti su označeni zvjezdicom (*), a navedeni su u radu jer postoji mogućnost da se čitatelj/prevoditelj s njima susretne pri čitanju/prevođenju starijega teksta na hindskome jeziku. Primjeri njihove uporabe uzeti su iz rječnika i stoga nisu obrojčani (v. poglavlje 5). Potrebno je napomenuti da spomenuti hindski rječnici pridjevne i glagolske tvorbene i leksičke inačice obrađuju pod zasebnim natuknicama. Hindski rječnici slijede model obradbe frazema pod prvom riječi, a koji se može nazvati mehaničkim modelom.⁷ Budući da hindski rječnici obrađuju pridjevne i glagolske inačice frazema pod zasebnim natuknicama, one su tako obrađene i u ovome radu.

U korpus je, uz frazeme koji se nalaze u korištenim rječnicima, uvršteno i pet frazema koji nemaju svoje mjesto u navedenim frazeološkim rječnicima, ali koji se navode na mrežnim stranicama koje donose popis hindskih frazema. To su sljedeći frazemi:

- Rozi roṭī kamāna
- Do ḍūn ki roṭī
- Rozī roṭī ke cakkar mẽ honā
- Ek tave kī roṭī, kyā ʿhoṭī kyā moṭī
- Roṭī pānī.

Ti su frazemi označeni dvjema zvjezdicama (**), a njihov je izvor naveden u bilješci uz frazem. Prisutnost tih frazema u svakodnevnom govoru, kao i zastarjelost frazema označenih s jednom zvjezdicom, potvrđena je i usmenom komunikacijom s dr. sc. Jyoti Śarmom sa Sveučilišta u Delhiju,

⁷ V. Hudeček i Mihaljević (1997: 24).

trenutačno gostujućom lektoricom za hindski jezik na Odsjeku za indologiju i dalekoistočne studije Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.

Primjeri uporabe frazema koji su pronađeni mrežnim pretraživanjem označeni su rednim brojem, a njihov se izvor navodi u bilješci uz primjer (v. poglavlje 5). Izvori za primjere uporabe frazema u najvećoj su mjeri novinski članci pronađeni mrežnim pretraživanjem. Drugim riječima, primjeri uporabe frazema tražili su se uglavnom u jeziku tzv. publicističkoga funkcionalnog stila. Glavni razlog tomu leži u činjenici da publicistički funkcionalni stil pokazuje „živost i funkcionalnost“, a obilježje mu je i „težnja ovjerenosti upotrijebljenih jezičnih elemenata“ (Hudeček i Mihaljević, 2009: 10). Također, uporaba je frazema u medijima vrlo česta jer „osim obavijesti, oni nose i veliku izražajnost i specifičnost izraza, što privlači pažnju gledatelja ili čitatelja“ (Mihaljević i Kovačević, 2006: 6).

Hindskim se jezikom kao materinskim ili drugim jezikom služi oko šest stotina milijuna ljudi pa se, s obzirom na broj govornika, iznimnu dijalektnu raslojenost i geografsku rasprostranjenost, aktualnost i općepoznatost frazema može do određene mjere potvrditi i primjerima njihove uporabe u masovnim medijima kao što je internet. Razlog za predstavljanje frazema koji nisu uvršteni u korištene hindske rječnike kao i predstavljanje u rječnicima nepotvrđenih frazemskih inačica kao zasebnih frazema leži i u činjenici da za sada ne postoji nacionalna leksikografska baza standardnoga hindskoga jezika kao ni nacionalni korpus tekstova na standardnome hindskom jeziku. Stoga se, s obzirom na nemogućnost utvrđivanja koji frazemi pripadaju standardnome jeziku i preciznije potvrde učestalosti pojedinih frazeoloških varijanti, smatralo korisnim pod zasebnim natuknicama predstaviti sve frazeme do kojih se došlo rječničkim i mrežnim pretraživanjem.

Hrvatski frazemi sa sastavnicom *kruh* prikupljeni su iz *Hrvatskoga frazeološkoga rječnika* (Menac, Fink-Arsovski i Venturin, 2003) kao i s mrežnih stranica *Baze frazema hrvatskoga jezika*⁸ i *Kolokacijske baze hrvatskoga jezika*⁹. Konzultiran je također i *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* (1982) Josipa Matešića.

S obzirom na svrhu rada – predstaviti frazeme u hindskome jeziku koji sadrže sastavnicu iz semantičkoga polja hrane, točnije sastavnicu *rofi* (hrv. kruh) te ponuditi njihove prijevodne ekvivalente u hrvatskome jeziku – prikupljeni materijal analiziran je metodom kontrastivne analize.

Začetnikom se kontrastivne analize smatra Robert Lado koji je 1957. godine objavio knjigu *Linguistics across Cultures: Applied Linguistics for Language Teachers*. Pretpostavka koja prožima njegov rad jest da se u doticaju sa stranim jezikom ili tijekom učenja stranoga jezika lakše usvajaju

⁸ <http://frazemi.ihj.hr/>

⁹ <http://ihj.hr/kolokacije/>

oni elementi jezika koji su slični ili jednaki materinskom jeziku, dok poteškoće predstavljaju oni elementi stranoga jezika koji se razlikuju. Cilj je kontrastivne analize, dakle, utvrditi sličnosti i razlike među jezicima ili njihovim podsustavima (Fisiak, 1980: 1).

Ekvivalencija je središnji pojam kontrastivne analize, a podrazumijeva „odnos dvaju ili više lingvističkih entiteta koji se na temelju postojanja (kompleksa) relevantnih zajedničkih obilježja konceptualiziraju kao istovrijedni u određenom aspektu“ (Čagalj i Svitkova, 2014: 1).

Frazeološka se ekvivalencija najčešće dijeli na potpunu, djelomičnu i nultu ekvivalenciju iako pojedini autori u djelomičnu ekvivalenciju uvrštavaju i samo semantički podudarne frazeme što se, stavi li se naglasak na prijevodni aspekt analize, čini opravdanim (Čagalj i Svitkova, 2014: 4).¹⁰ U ovome su radu, također, u zasebno potpoglavlje uvršteni samo semantički podudarni frazemi. Potpuna ekvivalencija podrazumijeva isti leksički sastav i gramatička obilježja te istu pozadinsku sliku frazema. Drugim riječima, kontrastirani se frazemi podudaraju i na planu izraza i na planu sadržaja. Djelomično ekvivalentni frazemi semantički su podudarni te dijele istu pozadinsku sliku, ali među njima postoje razlike na leksičkom, morfološkom, sintaktičkom ili strukturnom planu. Značenje semantički podudarnih frazema iskazuje se različitim komponentama i motivirano je različitom slikovitošću, ali prijevodni ekvivalent nemaju u opisnim strukturama već u ciljnome jeziku imaju svoj frazeološki ekvivalent. Frazemi nulte ekvivalencije nemaju svoj ekvivalent u frazeološkom fondu kontrastiranoga jezika (Čagalj i Svitkova, 2014: 2–4).

5. ANALIZA HINDSKIH FRAZEMA SA SASTAVNICOM ROṬĪ/ KRUH PREMA STUPNJU FRAZEOLŠKE EKVIVALENCIJE

5.1. Potpuna ekvivalencija

Analizom rječničke građe ustanovljeno je da samo jedan frazem ima svoj potpuni ekvivalent u hrvatskome jeziku, odnosno da s hrvatskim ekvivalentom dijeli isti leksički sastav, ista gramatička obilježja, istu pozadinsku sliku a time i isto značenje. Riječ je o frazemu *roṭī kamāna* ‘zarađivati *roṭī*’, koji odgovara hrvatskome frazemu *zarađivati kruh* (primjer 1.). Mrežnim je pretraživanjem zamijećeno da se pridjevna tvorbeno inačica, *rozi roṭī kamāna*** ‘zarađivati svagdašnju *roṭī*’, susreće češće.¹¹ Hindski rječnici ne bilježe tu inačicu pa se ovdje iznosi kao zaseban frazem koji odgovara hrvatskome frazemu *zarađivati svagdašnji kruh* (primjer 2.).

¹⁰ O tipologiji frazemske ekvivalencije v. i Vidović Bolt (2019: 348–350).

¹¹ <https://wehindi.wordpress.com/author/wehindi/> (prosinac 2019.).

- (1) *Śeher kī bhīr mē bhāgtā maī roṭī kamāta hū.*¹²
Zarađujem kruh jureći kroz gradsku vrevu.
- (2) *Sadguru batāte haī ki unhē kabhī rozī roṭī kamāne kī apnī kābilyat par sandeh nahī thā, aur unke pitā is se bahut khīdhte the.*¹³
Sadguru kaže da nikada nije sumnjao u svoju sposobnost zarađivanja svagdašnjega kruha i da je njegov otac zbog toga bio vrlo zabrinut.

5.2. Djelomična ekvivalencija

Roṭī čalāna. Hindski frazem *roṭī čalāna* djelomično se podudara s hrvatskim frazemom *zarađivati kruh*. Oba frazema sadrže prijelazni glagol i imenicu *roṭī/ kruh* u akuzativu jednine,¹⁴ imaju isto značenje ‘živjeti od svoga rada, zaraditi/ zarađivati za život, biti financijski samostalan’, međutim djelomično se razlikuju na leksičkoj razini. U hindskome je primjeru prisutan glagol *čalāna* ‘pokrenuti, održavati u pokretu, voziti, koristiti, voditi’ itd., a u hrvatskome glagol *zarađivati*.

- (3) *Ravi mazdūri karke roṭī čalātā hai.*¹⁵
Ravi zarađuje kruh fizičkim poslovima.

Roṭiyā lagānā* – doći do *roṭī*, steći *roṭīe*. Značenje je frazema podudarno sa značenjem hrvatskoga frazema **doći do <svoga> kruha** ‘početi zarađivati za život, osamostaliti se, postati financijski neovisan, stati na vlastite noge’. Frazemi se razlikuju na morfosintaktičkoj razini budući da hindski glagol *lagānā* otvara mjesto akuzativu (izraženom u nominativu), dok u hrvatskome jeziku prijedlog *do* zahtijeva genitiv. Također, imenica je *roṭī* u množini, dok je u hrvatskome frazemu *kruh* u jednini.

- Kahī roṭiyā lagāo, nahī to yahā se bhāgnā paregā.*
Dođi nekako do kruha inače ćeš morati pobjeći odavde.

Roṭiyā lagnā. Glagol *lagnā* neprijelazna je inačica glagola *lagānā*.

- (4) *Ḍab merī naukrī lagī tab merī mā ne kahā merī roṭiyā lag gayī hai.*¹⁶
Kad sam dobio posao, moja je majka rekla da sam došao do svoga kruha.

¹² <https://nojoto.com/post/71e7ba6418dc8a1fac0a2b06249e9c44> (prosinac 2019.).

¹³ <https://isha.sadhguru.org/in/hi/sadhguru/man/inventive> (prosinac 2019.).

¹⁴ U hindskome je jeziku akuzativ izražen nominativom ako je riječ o neživome, neodređenom objektu.

¹⁵ <http://hindigrammar.in/muhawara6.html> (prosinac 2019.).

¹⁶ <https://www.hindisamay.com/content.csp> (prosinac 2019.).

5.3. Samo semantička podudarnost

U ovo su potpoglavlje uvršteni hindski frazemi od kojih se hrvatski frazemi razlikuju na planu izraza, odabirom leksema i pozadinskom slikom. Prema strožem kriteriju klasifikacije frazema prema stupnju ekvivalencije, niže bi navedeni frazemi bili navedeni kao frazemi nulte ekvivalencije. Ipak, budući da imaju isto značenje, odnosno da su semantički podudarni i da imaju svoj frazeološki ekvivalent u hrvatskome jeziku, navedeni su u zasebnome potpoglavlju. Prvo su navedeni hindski i hrvatski frazemi koji se djelomično podudaraju uzme li se u obzir da frazemi oba jezika sadrže leksem *roṭī*, odnosno *kruh*, a potom hindski frazemi čiji hrvatski frazeološki ekvivalenti ne sadrže leksem *kruh*.

Do ḍūn ki roṭī ** – dosl. *roṭī* od dva vremena ili dva dijela dana (obrok dva puta u danu).¹⁷ Značenje mu je ‘ono najnužnije ili dovoljno za preživljavanje’. Hrvatski frazemi kojima je značenje otprilike isto jesu **kora kruha, za koru (koricu) kruha** kojim se neizravno opisuje „stanje siromaštva, ali i upućuje na težak život i rad čija je svrha zadovoljenje samo osnovnih životnih potreba” (Opašić, Čunović i Fumić 2014: 94).

- (5) *Vidhvāo kā aisā gāv dahā do ḍūn ki roṭī ke lie tarastī mahilāē.*¹⁸
Selo udovica u kojem žene žude za koricom kruha.

Roṭiyā tornā* – dosl. lomiti/ kidati/ trgati *roṭī*. Značenje je frazema ‘dobivati hranu bez rada, besposličariti, izbjegavati posao’ pa odgovara hrvatskome frazemu **kruh bez motike**.

Vo mahīnō se yahā roṭiyā toṛ rahā hai, ākhir is meheṅgī mẽ kyā soctā hai?
On već mjesecima jede kruh bez motike. Uostalom, što [si on] misli u ovo doba oskudice?

Treba, međutim napomenuti, da mrežnim pretraživanjem nije pronađen primjer uporabe toga frazema. Naprotiv, sintagma *roṭiyā tornā* koristi se u svome doslovnome značenju ‘kidati/ lomiti *roṭī*’ na komadiće prije stavljanja u usta ili posluživanja na tanjuru.

Muft kī roṭiyā tornā – lomiti besplatne *roṭīe*. Ova se pridjevna inačica prethodnoga frazema susreće vrlo često. Ovisno o kontekstu, svoj frazeološki ekvivalent može imati ne samo u hrvatskome frazemu **kruh bez motike** (primjer 6.), već i u drugim frazemima kao što su **biti (živjeti) na čijoj grbači, visjeti** komu **na vratu** čije je značenje „financijski opteretiti *koga*, nametati se kao obveza, padati pod *čiju* skrb” (Opašić, Čunović, Fumić 2014: 96) (primjer 7.).

¹⁷ <https://www.hindikunj.com/2018/06/do-june-ki-roti.html> (prosinac 2019.).

¹⁸ <https://www.khabrainabhitak.org/35560/> (prosinac 2019.).

(6) *Ḍelō se śram huā gāyab, ṭhāle kaidī "mehmān" ban tor rahe muft kī rotiyā.*¹⁹

U zatvorima više nema rada, besposleni su zatvorenici postali „gosti“ koji dobivaju kruh bez motike.

(7) *Maīne apne beṭe se kahā ki tū piḥle 10 sāl muft kī rotiyā tor rahā hai.*²⁰

Rekao sam svom sinu: „Visiš mi na vratu proteklih deset godina.“

Roṭī pānī ke cakkar mē honā* – dosl. biti u krugu roṭī i vode. Značenje je frazema ‘živjeti teško ili siromašno’ pa značenjem odgovara hrvatskom frazemu *živjeti na (o) kruhu i vodi*. Valja napomenuti da mrežnim pretraživanjem nije pronađen primjer za taj frazem, a primjer uporabe toga frazema ne daju ni korišteni rječnici.

Rozī roṭī ke cakkar mē honā** – dosl. biti u krugu svagdašnje roṭī. Inačica prethodnoga frazema, a koju hindski rječnici ne bilježe, značenjem i djelomičnom podudarnošću na leksičkom planu odgovara hrvatskom frazemu *borba za nasušni (svagdašnji) kruh*, potvrđenom u *Frazeološkome rječniku hrvatskoga ili srpskoga jezika*.

(8) *Rozī roṭī ke cakkar me draivar ko gamvānī paṛī apnī dān, hatyā ke virodh mē śarak dām.*²¹

U borbi za svagdašnji kruh vozač izgubio život, u prosvjedu povodom [njegova] ubojstva zakrčena cesta.

Roṭiyō ke lāle paṛnā – teku sline za roṭī. Svoj frazeološki ekvivalent ima u hrvatskome frazemu *biti gladan čega*, u ovome slučaju *biti gladan kruha*. Druga je mogućnost upotrijebiti hrvatski frazem *teku (cure) komu sline* ‘osjećati neobičnu želju za čim/za kim’ kako bi se zadržao hindski leksem *lālā* (sline), međutim hrvatski je frazem stilski obilježen pa je potrebno pažljivo promotriti kontekst u kojem je hindski frazem upotrijebljen (v. primjer 10.).

(9) *Lekin zamīn cālī dāne ke bād parivār ke sāmne rotiyō ke lāle par dāḡe.*²²

Međutim, kad izgubi zemlju, obitelj će biti gladna kruha.

(10) *Yahā subah se sām tak ke bīc bhāgya ne kitnō ko dhanī se nirdhan aur nurdhan se bhikhārī banā diyā. Sabere ḍo log mahal mē baiṭhe the unhē is samay rotiyō ke lāle pare hai.*²³

¹⁹ patrika.com/udaipur-news/central-jail-udaipur-police-crime-in-udaipur-5309677/ (prosinac 2019.).

²⁰ <https://liveindia.live/farah-khan-said-to-his-10-son-you-have-been-breaking-free-bread-for-the-last-10-years/> (prosinac 2019).

²¹ <https://m.dailyhunt.in/news/india/hindi/bihar+headlines-epaper-biharhea/roji+roti+ke+chakkar+me+draivar+ko+gavani+padi+apani+jan+hatya+ke+virodh+me+sadak+jam-newsid-89011065> (prosinac 2019.).

²² <https://www.amarujala.com/uttar-pradesh/etah/womans-protest-in-etah-bjp-leader-etah-news-agr404512253> (prosinac 2019).

²³ http://www.brandbharat.com/hindi/literature/premchand/premchand_bank_ka_diwala2.html (prosinac 2019).

Kolike li je ovdje sudbina od jutra do večeri od bogataša pretvorila u siromahe, a od siromaha u prosjake. Onima koji su jutros sjedili u palači sada teku slina za kruhom.

Roṭī ko tarasnā – žudjeti, žeđati (za) roṭī. Značenje je frazema ‘biti gladan, siromašan, nemati ni najnužnije’. Frazem se može prevesti hrvatskim frazemom **biti gladan (kruha)**.

(11) *Pakistān me roṭī ko taras rahe haī log, 70 rūpae huī āte kī kīmat.*²⁴

U Pakistanu su ljudi gladni kruha, brašno doseglo cijenu od 70 rupija.

Ek tave kī roṭī, kyā choṭī kyā moṭī^{**} – dosl. roṭī od (s) iste tave, bila debela ili tanka.²⁵ Hindskim se frazemom sugerira bliskost među pojedincima, njihov sličan ili isti karakter, te nepostojanje sukoba ili razmirica među njima. Značenjem odgovara hrvatskim frazemima **biti kao prst i nokat, biti s kim kao nokat i meso**.

(12) *Abhi to ek tave kī roṭī, kyā choṭī kyā moṭī kā bhāv hai. Acchā hai. Lekin bāl baćce hōge.*²⁶

Sad smo kao prst i nokat. Dobro je. Ali doći će djeca.

Dānt kāṭī roṭī khānā^{*} – dosl. jesti roṭī kojega grize (jedan zub). Frazemom se opisuje prijateljski ili skladan odnos ili, drugim riječima, nepostojanje razilaženja u mišljenju, razmirica i sukoba među pojedincima. Prikladan bi hrvatski frazeološki ekvivalent bio **slagati se kao braća**. Iako je utemeljen na slici dijeljenja kao znaka zajedništva, frazem **jesti (lomiti) s kim pogaču** nije odgovarajući ekvivalent budući da mu je značenje ‘živjeti s kim’ (Hrnjak, 2007: 199).²⁷ Hindski frazem ne podrazumijeva suživot.

Ve donō to dānt kāṭī roṭī khāte haī.

Njih se dvojica pak slažu kao braća.

Roṭī par roṭī rakhkar khānā^{*} – dosl. jesti stavivši/ položivši roṭī na roṭī. U frazemačkoj je pozadinskoj slici obilje kruha, bogatstvo ili luksuz koji si netko može priuštiti pa značenjski odgovara hrvatskim frazemima **živjeti u svili i kadifi, živjeti na (velikoj) visokoj nozi, plivati (živjeti) u slasti i lasti (masti), živjeti kao bubreg u loju, živjeti kao beg**.

Ukā kyā pūchnā hai? Vo to ājkal roṭī par roṭī rakhkar khā rahā hai.

Što on ima tražiti? Pa on sada živi kao bubreg u loju.

²⁴ <https://m.dailyhunt.in/news/india/hindi/news+remind+video-epaper-nwsrvid/omg+pakistan+me+roti+ke+lie+taras+rahe+hai+log+70+rupae+kilo+hui+aate+ki+kimat+news+re-mind-newsid-133851048> (prosinac 2019.).

²⁵ <https://bharatdiscovery.org/> (prosinac 2019.).

²⁶ <http://bindashbol.com/Home/NewsDetail/747-ranchi> (prosinac 2019.).

²⁷ „Kad se u frazemu pojavljuje samostalno, leksem *pogača* preuzima simboliku kruha kao suštinske hrane, pa je ponekad kao varijanta i zamjenjiv leksemom *kruh*“ (Hrnjak, 2007: 199).

Roṭī kī khāk jhārṇā* – dosl. raspršivati prašinu (mrvice) od *roṭī*. Značenje mu je ‘laskati, podvlađivati, ulizivati se’. Neki od hrvatskih frazema koji dijele isto značenje jesu *ići niz dlaku* komu, *uvlačiti se (zavlačiti se) pod rep* komu, **kaditi** komu **tamjanom**.

Merā kām ho yā na ho, māī kisī kī roṭī kī khāk jhar nahī saktā.

Imao posao ili ne, ja se nikomu ne mogu zavlačiti pod rep.

Dāl roṭī se khuś – sretan/ zadovoljan s *dālom* i *roṭī*. Značenje je frazema ‘biti zadovoljan s malim ili najnužnijim’. Po značenju hindski frazem odgovara hrvatskome frazemu *ne tražiti kruha preko pogače*.

Jamājathā to nahī hai, par dāl roṭī se khuś hai.

Nagomilanoga bogatstva nemamo ali ne tražimo kruha preko pogače.

Ipak, pri prevođenju frazema često nije dovoljno naći (približan) ekvivalent već je nužno pažljivo promotriti kontekst u kojem se frazem pojavio i potom odlučiti koja je od prijevodnih strategija najprimjerenija za njegovo prevođenje. Kao ilustracija te tvrdnje može poslužiti sljedeći primjer.

(13) *Saṭṭā vāle, kamoḍitī eksceñḍ ke mārket ke log bhī hairān hai ki dāl roṭī se khuś rehne vāle logō ke deś mẽ itnī biryānī kī khapat barh rahī hai.*²⁸

Čak se i ljudi koji se bave trgovinom i razmjenom dobara na tržištu čude da je u državi u kojoj su ljudi zadovoljni *dālom* i *roṭī* u tolikoj mjeri porasla potražnja za *biryānī*²⁹.

Prevede li se gore dani primjer tako da se uklopi hrvatski frazem *ne tražiti kruha preko pogače* (Čak se i ljudi koji se bave trgovinom i razmjenom dobara na tržištu čude da je u državi u kojoj ljudi ne traže kruha preko pogače toliko porasla potražnja za *biryānī*), izgubit će se igra riječi prisutna u izvorniku. Naime, *dāl* i *roṭī* se zbog svoje niske cijene i dostupnosti smatraju sirotinjskim ili priprostim jelima dok je *biryānī* jelo koje si, u pravilu, ne mogu priuštiti ljudi plitkoga džepa ili oni koji jedva krpaju kraj s krajem. Dani je primjer tako ilustracija još jedne od poteškoća koje se susreću pri prevođenju frazema budući da, u određenome kontekstu, frazemi uz preneseno mogu zadržati i svoje doslovno značenje (usp. Forko, 2009: 98).

5.4. Nulta ekvivalencija

U ovome su poglavlju svoje mjesto našli hindski frazemi za koje nije pronađen odgovarajući frazeološki ekvivalent u hrvatskome jeziku. Frazemi, kao odraz pojedine kulture, nerijetko nemaju svoj ekvivalent u drugome jeziku što može dovesti do poteškoća u njihovu prevođenju. Kako ističe Forko, prevođenje frazema i poslovice pripada sadržajnom prevođenju, odnosno

²⁸ <https://m.dailyhunt.in/news/india/hindi/avn+post-epaper-avnpost/vyangy+dal+dal+ki+-dal-newsid-150009360> (prosinac 2019.).

²⁹ *Biryānī*, jelo od mesa i riže. Poslužuju se, također, i „vegetarijanske inačice“ *biryānī*.

pri prevođenju se frazema treba ponajprije usredotočiti na značenje frazema (Forko, 2009: 97).

Roṭī pānī mē lagnā* – zaokupiti se *roṭī* i vodom. Značenje je frazema ‘započeti bračni život i preuzeti odgovornost za obitelj’, odnosno ostaviti rasonodu i mladenački život i posvetiti se prehranjivanju obitelji. Budući da za frazem mrežnim pretraživanjem nije pronađen primjer, može se zaključiti da je izašao iz uporabe, a takav je zaključak potkrijepljen i nepostojanjem primjera u korištenim rječnicima te usmenom komunikacijom sa sveučilišnom nastavnicom Jyoti Śarmom. Frazem, koliko mi je poznato, nema svoj frazeološki ekvivalent u hrvatskome jeziku.

Dānt kāṭī roṭī honā – dosl. *roṭī* kojega grize (jedan) zub. Frazemom se opisuje čvrsta, neraskidiva veza ili odnos.

- (14) *Par cūnāv ke bād sarkār banāne ke lie ve aise ekḍuṭ ho gaye ḍaise ki donō mē hameśā se dānt kāṭī roṭī rahī hai.*³⁰

Međutim, nakon izbora, za sastavljanje su se vlade tako ujedinili kao da je međunjima oduvijek postojalo čvrsto prijateljstvo.

Roṭī beṭī honā – dosl. biti *roṭī* (i) kćer. Frazem ima slično značenje kao i ranije naveden frazem *dānt kāṭī roṭī honā*. Ipak, ovim se frazemom dodatno impliciraju ženidbene ili pak trgovinske ili političke veze među pojedincima ili stranama.

- (15) *Bhārat ka paṛosī deś Nepāl se roṭī beṭī kā rīštā rahā hai. Donō deś ek dūsre ke sahyogī rahe hai.*³¹

Indija njeguje prijateljski odnos sa susjednom državom Nepalom. Obje si države međusobno pomažu.

Roṭī pānī** – *roṭī* (i) voda.³² Kruh i voda su temeljne čovjekove namirnice, odnosno uvjet njegova preživljavanja, međutim hrvatski frazemi u kojima se susreću oba leksema kao što su *živjeti na (o) kruhu i vodi* i *staviti koga na kruh i vodu* imaju uvijek negativno značenje i upućuju na (krajnje) siromaštvo, odnosno čovjek nema ništa drugo osim kruha i vode što znači da je na rubu egzistencije (Opašić, Čunović i Fumić, 2014: 93). Primjeri pronađeni mrežnim pretraživanjem svjedoče da imati *roṭī* i vodu znači imati malo, ali dovoljno za život, pa značenje frazema nije negativno.

- (16) *Uske vivāh ne unhē sab se zyādā cīntāmukt kar diyā thā. „Čalo. Kam se kam mudhe ab tum donō kī roṭī pānī kī cīntā to nahī.”*³³

Njezina ju je udaja ponajviše oslobodila briga. „Idi. Ako ništa drugo, sada se barem ne brinem imate li vas dvoje dovoljno za život.“

³⁰ <https://janchowk.com/beece-bahas/politics/> (prosinac 2019.).

³¹ <https://livecities.in/trending/indo-nepal-relationship-present-situation/> (prosinac 2019.).

³² <https://bharatdiscovery.org/> (prosinac 2019.).

³³ Gupta, P. (2016) *Burī Larkī*. Hind Yugm, str. 50.

Dāl roṭī cālṇā – dosl. idu/ kreću se *dāl*³⁴ i *roṭī*. Značenje je hindskoga frazema ‘imati dovoljno za preživljavanje ili za život’.

(17) *Uskī āmdanī kam hai, phir bhi dāl roṭī cāl dātī hai.*³⁵

Prihodi su mu mali. Ipak, ima dovoljno za preživljavanje.

6. ZAKLJUČAK

Cilj je ovoga rada bio ponuditi prijevodne ekvivalente hindskih frazema sa sastavnicom *roṭī*. Iznesena su ukupno dvadeset i dva hindska frazema od kojih je sedamnaest izlučeno iz hindskih frazeoloških rječnika. Među njima je sedam frazema za koje mrežnim pretraživanjem nije pronađen primjer uporabe što upućuje na zaključak da su ti frazemi prešli u pasivni fond jezika. Pet je hindskih frazema pronađeno mrežnim pretraživanjem i dodatno potvrđeno usmenom komunikacijom s izvornim govornikom hindskoga jezika.

Prema stupnju frazeološke ekvivalencije, hindski su frazemi podijeljeni u četiri skupine. U skupinu potpune ekvivalencije uvrštena su dva hindska frazema koji se s hrvatskim ekvivalentima podudaraju u izrazu, leksičkome sastavu, pozadinskoj slici i time u značenju. U skupinu djelomične ekvivalencije uvrštena su tri hindska frazema. Dvanaest hindskih frazema koji imaju svoj frazeološki ekvivalent u hrvatskome jeziku, iako se razlikuju na planu izraza, leksičkim sastavom i pozadinskom slikom, uvršteno je u skupinu koju tvore samo semantički podudarni frazemi. Posljednju skupinu čini pet hindskih frazema za koje u hrvatskome jeziku nije pronađen odgovarajući frazeološki ekvivalent. Najbrojniju skupinu čine hindski frazemi uvršteni u treću skupinu (semantička podudarnost).

Navedena značenja hindskih frazema pokazuju da je *roṭī*, kao što je slučaj s kruhom u hrvatskoj frazeologiji, shvaćena kao uvjet za život ili preživljavanje. Poistovjećuje se s radom i zarađivanjem za život te obiljem. Postoje i primjeri negativno obilježenih frazema u kojima nemogućnost da se dođe do *roṭī* sugerira siromaštvo, glad i bijedu. Također, kao i u hrvatskome jeziku, pojedini frazemi sa sastavnicom *roṭī* upućuju na bliskost ili vezu među pojedincima. Iako hindski i hrvatski frazemi odražavaju dva geografski i kulturno udaljena i tipološki različita jezika, relativno se mali broj frazema nulte ekvivalencije može objasniti činjenicom da simbolika *roṭī* odgovara simbolici kruha, odnosno da su frazemi oba jezika sa sastavnicom *roṭī*, odnosno *kruh*, motivirani usporedivom pozadinskom slikom. Kroz pojedine se primjere nastojalo ukazati i na poteškoće koje se mogu javiti prilikom prevođenja hindskih frazema.

³⁴ Leća, biljka iz porodice mahunarki.

³⁵ Jagannath, V. R. (2016) *Saral Hindi Kosh*. New Delhi: New Saraswati, str. 113.

LITERATURA

- Baker, M. (1992) *In Other Words – A Coursebook on Translation*. London: Routledge.
- Baza frazema hrvatskoga jezika. <http://frazemi.ihjj.hr/> (prosinac 2019.).
- Čagalj, I. i Svitková, M. (2014) Tipologija frazeološke ekvivalencije na primjeru hrvatskih i slovačkih frazema s ihtionimskom sastavnicom. U Vidović Bolt, I. (ur.) *Životinje u frazeološkom ruhu*. Zagreb: FF-press, 1–15.
- Fink-Arsovski, Ž. (2002) *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. Zagreb: FF Press.
- Fisiak, J. (1980) Editor's Introduction. U Fisiak, J. (ur.) *Theoretical Issues in Contrastive Linguistics*. Amsterdam: John Benjamins B.V. (1–7).
- Forko, J. (2009) Prevođenje frazema – Sizifov posao. *Hrvatistika* 3 (3), 93–98.
- Gupta, P. (2016) *Burī Larkī*. Hind Yugm.
- Hrnjak, A. (2007) Kulinarski elementi u hrvatskoj i ruskoj frazeologiji. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 33 (1), 197–216.
- Hudeček, L. i Mihaljević, M. (2009) *Jezik medija – publicistički funkcionalni stil*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Jagannath, V. R. (2016) *Saral Hindi Kosh*. New Delhi: New Saraswati.
- Kolokacijska baza hrvatskoga jezika. <http://ihjj.hr/kolokacije/> (prosinac 2019.).
- Kovačević, B. (2012) *Hrvatski frazemi od glave o pete*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Lado, R. (1957) *Linguistics Across Cultures. Applied Linguistics for Language Teachers*. Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Matešić, J. (1982) *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: Školska knjiga.
- McGregor, R. S. (ur.) (1997) *The Oxford Hindi-English Dictionary*. Delhi: Oxford University Press.
- Menac, A. (1970) O strukturi frazeologizama. *Jezik* 18 (1), 1–4.
- Menac, A. (1994) Frazeologija u različitim tipovima jednojezičnih rječnika. *Filologija* 22–23, 161–168.
- Menac, A., Fink-Arsovski, Ž. i Venturin, R. (2003) *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Mihaljević, M. i Kovačević, B. (2006) Frazemi kroz funkcionalne stilove. *Časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika* 1, 1–40.
- Opašić, M., Čunović, N. i Fumić, M. (2014) Bogatstvo i siromaštvo u hrvatskoj frazeologiji. *Fluminensia* 26 (2), 91–103.
- Pavlović, N. (2015) *Uvod u teorije prevođenja*. Zagreb: Leykam international d.o.o.
- Sarhindī, R. J. (1940) *Hindī Muhāvarā Koś*. Ilāhābād: Rāmnārāyaṇ Lāl.
- Tivārī, B. (1991) *Hindī Muhāvarā Koś*. Delhi: Hindī Buk Sentar.
- Turk, M. i Opašić, M. (2008) Supostavna raščlamba frazema. *Fluminensia* 20 (1), 19–31.
- Verma, S. K. i Sahai, R. N. (ur.) (2003) *The Oxford English-Hindi Dictionary*. Delhi: Oxford University Press.
- Vidović Bolt, I. (2019) Frazemi – prevoditeljski kamen spoticanja. U Macan, Ž. (ur.) *Slavofraz 2018 - Frazeologija, učenje i poučavanje*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 345–360.

HINDĪ PHRASEMES WITH COMPONENT ROṬĪ/ BREAD AND THEIR TRANSLATION INTO CROATIAN LANGUAGE

The aim of the paper was to present Hindī phrasemes containing the lexeme *roṭī* (bread) and to offer their translation into the Croatian language. Twenty-two Hindī phrasemes were listed together with their meaning. Hindī phrasemes were divided, according to the level of equivalency, into four groups: direct, partial, semantical and zero equivalency. Out of twenty-two Hindī phrasemes only two had their direct equivalents in the Croatian language. Three of them showed partial equivalency, and twelve only semantical equivalency with the Croatian phrasemes. For five Hindī phrasemes no phraseological counterparts were found in the Croatian language. In the absence of the Indian national corpora, variant phrasemes were listed as separate phrasemes. The examples of the use of Hindī phrasemes were also provided and taken mostly from online sources. Some of the given examples illustrate the difficulties that might occur while translating phrasemes belonging to a distant and different cultural background.

Keywords: Hindi Language, Croatian language, phraseme, phraseological equivalency, roṭī, bread.